

KATALUNA ESPERANTISTO

MONATA GAZETO □ OFICIALA ORGANO DE LA KATALUNA ESPERANTISTA FEDERACIO
SEN PAGA POR LA GEFEDERACIANOJ

REDAKCIO KAJ ADMINISTRACIO

12. strato Gracia. — **SABADELL**
BARCELONO-HISPANUJO

A VIZO: La Redakcio konservas al si la rajton korekti laŭ bezone la manuskriptojn. Neakceptitajn manuskriptojn oni ne resendas.

EN HAVO: Comentarís. — Als federats. — Unua Kongreso de Ateneoj kaj Kulturassocioj en Katalunujo. — La urbo de nia Kongreso. — Literatura Konkurso. — Eksterlanda Movado. — Enlanda Movado. — Oficiala Parto. — Bibliografio.

COMENTARIS

Un dels escriptors catalans que més s'ha preocupat de la literatura catalana, i dels que més s'ha distingit enriquint-la amb les seves traduccions i recerques filològiques, s'ha plangut, desde les planes d'un diari barceloní, del menyspreu que dels escriptors francesos precisament ha rebut la nostra llengua en el fet de no haver donat a conèixer les obres dels escriptors catalans.

Me precisa afirmar si les obres catalanes tenen enfront de les estrangeres suficient valor literari per ser traduïdes al francès o a les demés llengües, i afirmo que desconec si es aquest el ver motiu que ha impedit que les nostres obres fossin conegudes en francès; emperò no es menester una extraordinària mentalitat per capir que una de les principals causes, si no la primera, que priva que les produccions literàries catalanes siguin traduïdes, es el desconeixement que del nostre idioma tenen els no catalans.

Cal, en primer lloc, tenir present l'anarquia regnant en el nostre lexic, en la nostra grafia, en la nostra gramàtica; la manca de diccionaris complets i perfets: tot lo qual dificulta extraordinàriament l'estudi i comprensió del català, aduc per als catalans mateixos; i, mentres aquest capdal punt no estigui resolt, tard, ben tard veurem,

a mon judici, editades en llengües estrangeres les obres catalanes.

Aduc en aquesta qüestió podem els esperantistes fer un important servei a la nostra llengua natural, cuidant nosaltres mateixos, com ja algun *samideo* ha començat, de donar a conèixer les produccions literàries als estrangers per medi de l'Esperanto, mostrant així, an els que com l'escriptor aludit s'han manifestat públicament refractaris a la nostra idea, que, millor que esperar el favor foraster i el regraciament no sentit o no comprès, val més que pels nostres propis esforços emprenguem la missió de fer-nos conèixer, sense esperar intermediari ni la curiositat d'un altre poble que 'ns guaiti a distància com a un poble rar o exòtic.

Evitem, d'aquesta manera, que les produccions literàries que entre nosaltres tenen estima, i que han sigut aplaudides potser més perquè 'ns parlen de coses pròpies, de coses que van rectament al cor, que no pas com a obres de veritable valor artístic o netament literari, siguin profanades i mutilades al ser transportades a parla diferent per omes que, malgrat la llur bona voluntat i mentalitat, forçosament han de desconèixer l'ànima de la nostra llengua per les deficiències i la pobresa de llibres d'estudi seriosos i complets; i conseguirem, si 'y tenim la cura que 'l treball d'aital índole exigeix, transportar amb tota la fidelitat i els matisos de paraula i d'expressió, i amb tota l'ànima que la nostra llengua, de sí flexible, candent, matisada, sonora, vibrant i aguda, té, a les traduccions; i això mercès no més a la nostra condició de catalans i an el nostre viu afecte a la llengua materna, la qual, com un fet ben remarcable, i a causa de la nostra especial i ben particular manera de ser, ha devingut el nostre verb, el nostre amor.

A cap altra llengua més que a l'Esperanto està confiada aquesta tasca, car cap altra reuneix en sí les múltiples flexibilitats i elements per traduir curosament i íntimament les nostres idees, pensaments i escrits. Es per demés tractar de demostrar-vos-ho, precisament a vosaltres, els quals esteu, com jo mateix, pràcticament convençuts d'aital poder. I cap més ome que un català, per raó de les circumstàncies aludides, pot emprendre aital tasca i complir-la amb satisfacció plena, car millor nosaltres que 'ls no catalans coneixem (o almenys ens es més planer indagar) lo que amb la llengua 's relaciona i fa referència, evitant així que 'ls traductors forasters (com ha succeït en diferents ocasions) confonguin Catalunya amb la Sierra Morena, els catalans amb els andalusos, la música popular amb *peteneras*, i el pagès amb el *torero*.

Com que cadaú aima lo seu, i, per una ben humana condició, totom

creu que el que an els seus atany es bo i perfect, ens sentim ofesos i indignats cada volta que per desconeixement de parla o de costums, o del que sigui, veiem mutilades obres catalanes força belles en la nostra llengua; i més indignació sentim encara quan la mutilació es porta a cap per gent que, mercès a les llurs mentalitat i raça, tenen l'obligació de tractar-ho amb més cura.

Se convindrà amb mi que bo es remarcar defectes i mostrar lo imperfect, però que seria millor encara que a l'ensems se marquin noves vies de millorament. An això va precisament lo exposat, i 'y va ja premeditadament la creació dels *Literaturaj Konkursoj*. Dita institució, com pla bé recordarèu de quan fou exposat el projecte, tendeix principalment a educar i obtindre un estol de bons experts traductors per a que emprenguïn en ora oportuna la tasca ans mentada. Això també es proposa el *Supera Kurso* que no fa molt fou començat a Barcelona.

Car estem convençuts que les obres i els fets de la vida no són creats espontaniament, i estem a l'ensems convençuts que, de tota tasca, projecte o empresa, s'han de conèixer, a més de sa finalitat, els camins i medis, i a ser possible les circumstancies propícies a la consecució de la tal finalitat. No s'ha creat la «K. E. F.», ni cap de les seves seccions, impremeditadament, sinó amb tota la cura, premeditació i serenitat accessibles a la mentalitat dels seus organitzadors, directores i col·laboradors. La creació, doncs, dels nostres organismes (fets i obres de l'Esperantisme català) es filla de la necessitat del moment i del nostre treball. Així 'u seran, i hem d'empenyar-nos que 'u siguin, totes les seccions i organismes interns de «K. E. F.» si volem que perdurin amb vida ufanosa i esplèndida.

Per als esperantistes catalans (per als obcecats sobre tot) són molt més convincents els nostres actes i obres que no pas totes les nostres intencions i propòsits propagats. Bona prova n'es l'augment considerable que «K. E. F.» experimenta mensualment.

Per als intel·lectuals obcecats o refractaris a creure en les nostres paraules tindrà més convincent decisiu efecte l'irrefutable prova que l'Esperanto serveix millor que cap altra llengua com a veïcol per donar a conèixer el que s'agi escrit en la nostra llengua natural, i que es mercès an aquest medi creat per en Zamenhof que l'abandó i rebuig de que s'ha fet objecte an els nostres autors, a la nostra llengua, i aduc a nosaltres mateixos, ha quedat sens efecte positiu i que, pel contrari, les obres catalanes s'han escampat i divulgat arreu.

An aquesta empresa ens hi obliguen dos amors: l'amor a la llengua catalana y l'amor a l'Esperanto. No podem, no devem excusar-

nos, ni com a catalans ni com a esperantistes. Fent-ho així podrem, en un demà no llunyà, encarar-nos bravament amb els intel·lectuals de la nostra terra que encara haguessin restat indiferents o refractaris, i contudentment dir-los : « — Mireu lo que pot la força de l'Amor. » I els mostrarem les nostres obres. I creuran en nosaltres.

D. SERDÁ

ALS FEDERATS

DIFERENTS vegades, tots els esperantistes catalans, hem tingut ocasió de sentir planys per la manca, a casa nostra, de certificats que acreditin bé 'l senzill coneixement de l'Esperanto, bé la capacitat de ser professor en la llengua internacional.

En tots els països on l'esperantisme està ben organitzat, les societats directores han tingut prou cura en establir els *atestoj* de *lernado* o de *profesoreco*, que 'ls esperantistes obtenen després d'aver provat davant d'un tribunal competent els seus coneixements en la nostra llengua.

Ara que a Catalunya tenim la Federació ben organitzada, es el moment oportú de seguir l'exemple que 'ns donen les societats d'altres nacions : an aquest fi donarem a conèixer el programa que s'aurà d'estudiar per obtenir les certificacions de *lernado* i de *profesoreco* i el reglament d'examens.

Els esperantistes que vulguin presentar-se a examens podran fer-ho ja aquest any, el segon dia del Congrés de Tarragona, un cop aquest, en la primera sessió de treball, agi aprovat el Reglament i el programa d'examens.

J. BREMÓN
president de K. E. F.

CERTIFICAT D'ESTUDIS

Els examens per obtenir el certificat d'estudis consten de dos exercicis ; l'escrit i l'oral.

Exercici escrit. — a) Traducció d'una dotzena de frases catalanes. b) Traducció d'igual nombre de frases extretes de la *Krestomatio*. Aquest exercici durarà, tot lo més, dues ores. Els concursants no podran usar cap llibre.

Exercici oral. — Lectura i traducció al català d'una pagina de la *Krestomatío*.

Dèu errades en el primer exercici impedeixen passar al segon. Quinze errades en els dos anulen els examens.

El concursant abonarà 3 pessetes per despeses d'examen, diplomes, etc. En el cas de no esser aprobat el seu examen, podrà presentar-se a nova convocatòria sense abonar novament cap dret.

El diploma serà lliurat baix la responsabilitat moral dels examinadors, i portarà la firma d'aquests i la del president de la Federació.

El Tribunal el constituïran tres esperantistes que agin obtingut el diploma de professor, els quals enviaran les proves escrites al president de la Federació, i una informació sobre les proves orals.

No s'faran públics els noms dels concursants. Se donarà coneixement al públic solament del nom dels que agin obtingut el certificat i s'comunicarà a tots els concursants el resultat de llur examen.

DIPLOMA DE PROFESSOR

Els examens per obtenir el certificat de professor consten de dos exercicis : l'escrit i l'oral.

Exercici escrit. — a) Traducció a l'Esperanto d'un text català.
b) Traducció al català d'un text de la *Krestomatío*. Aquest exercici tindrà lloc sense l'ajuda de cap llibre. Els concursants iindran dues ores de temps per fer el tema i la versió.

Exercici oral. — Explicació en Esperanto de dues lliçons del programa com si fos feta a deixebles i responent a les aclaracions que tingui a bé demanar el tribunal.

Tres errades en el primer exercici impedeixen passar al segon. Cinc errades en els dos impossibiliten l'obtenció del diploma.

El concursant abonarà 5 pessetes per despeses d'examen, diploma, etc. En el cas de no aver sigut aprovat el seu examen, podrà presentar-se a nova convocatòria sense abonar novament cap dret.

El diploma serà lliurat baix la responsabilitat moral dels examinadors, i portarà la firma d'aquests i la del president de la Federació.

El Tribunal el constituïran tres persones de reconeguts coneixements esperantistes, nomenats per la Federació.

No s'faran públics els noms dels concursants. Se donarà coneixement al públic solament del nom dels que agin obtingut el diploma, i s'comunicarà a tots els concursants el resultat de llur examen.

UNUA KONGRESO DE ATENEOJ KAJ KULTURASOCIOJ EN KATALUNUJO

LA Unua Kongreso de Ateneoj kaj Kulturasocioj de Reus, estis sukceso por nia Esperanta celo, kaj pruvis laŭ evidenta maniero, ke Esperanto meritas la aprobon de la katalunaj intelektuloj kaj ke nia persisteco fine venkos ĉiujn indiferentulojn. Kiel bone scias niaj enlandaj legantoj, en la Kongreso de Reus ĉeestis reprezentantoj de la plimulto kaj plej gravaj Ateneoj kaj Kulturasocioj en Katalunujo; pli ol 500 kongresanoj kunvenis tie en sekcioj kaj pri-diskutis pri ĉiu afero koncernanta la rilaton inter la enlanda kulturo kaj tiuj institucioj gravegaj ĉe ni, ĉar ili devas anstataŭi la neplenumitajn devojn de la Ŝtato. La prilingva sekcio prezidata de nia kolego sinjoro Fred. Pujulà kaj en kiu laboris kiel sekretarioj niaj samideanoj sinjoroj Delfi Dalmau kaj Aguadé aprobis unuanime la proponojn de tiuj sinjoroj, kiuj faris belajn paroladojn defendante la tezon, ke tiuj institucioj devas labori por disvastigi kaj oficialigi nian karan helpan lingvon. Pro simileco de la proponoj, la sekcio, kiu estis la plej multenombra el la Kongreso, post peto de la proponintoj kunigis ĉiujn proponojn en la jenan :

«La Ateneoj kaj Kulturasocioj de la Kongreso de Reus decidis labori, kiel ĝis nun, por disvastigi Esperanto, kaj de nun, por partopreni en la ĉiea agado por oficialigi la Lingvon Internacian de doktoro Zamenhof en la internaciaj rilatoj.»

Tre kurioza afero : oni tute ne diskutis ĉu Esperanto estas aŭ ne bona, nek ĉu la Lingvo Internacia estas aŭ ne necesa ! Tio estis akceptita jam apriorie !! Oni nur parolis pri ĉu la Ateneoj kaj Kulturasocioj devas aŭ ne partopreni en la agado por oficialigi la lingvon Esperanton ; kaj ĉiu akceptis sen diskuto ! Jam pasis ĉe ni la tempo, kiam oni devis propagandi por konvinki ; nun ni alvenis en la momenton, kiam oni nur devas laborigi !

Dimanĉe nokte, sinjoro Pujulà, faris en la teatro antaŭ ĉiuj kongresanoj en plena kunsido, paroladon pri «La Internaciismo kaj ĝia ilo la lingvo internacia». Li estis varme aplaŭdita de la scioplena aŭdantaro. Ni devas rimarki, ke dum tiu parolado nia amiko havis la kapriĉon tute ne nomi Esperanton, por konstatiĝi evidente, ke nia popolo ne bezonas, ke oni nomu Esperanton por koni kaj aprobi ĝin. Lia pruvo estis sukcesa, ĉar lundon nokte, la plena Kongreso aprobis unuanime la proponon de la Sekcio Prilingva sen ia dubo nek diskuto.

Nian varman aplaudon al sinjoroj Pujulà, Dalmau kaj Aguadé, kiuj tiel efike laboris dum la Kongreso, kaj al ĉiuj Kongresanoj, kiuj pruvis estis indaj reprezentantoj de Kulturaj Societoj. Ĉu ni povas silenti gratulon al la Reus'aj geesperantistoj kiuj tiel kuraĝe — antaŭ ol koni la rezultaton — fiere promenis inter la Kongresanoj la verdan stelon kaj senlace varbadis al la praktikado de nia lingvo?

LA URBO DE NIA KONGRESO

TARRAGONA estas libro iniciata de la unuaj ekloĝantoj de Iberujo sur kiun ĉiuj superregintaj rasoj kaj ĉiuj traŭrintaj popoloj skribis.

Cosetania sin nomis en unuaj tempoj la regiono inter la riveroj *Ebre* kaj *Llobregal'*, eble pro ĝia Azia deveno de *Cose-hania*; *Cose* estis la spaco ĉirkaŭita de grandaj ŝtonoj, aŭ mezampleksa fortifigita murzono kiu taŭgis kiel fortikaĵon al la urbo.

Ĝia fama muro *ciclópea* (ciklopa), kun turoj kaj pordoj, havas 40'20 metroj da perimetro, 7'14 metroj da alteco kaj 5'74 metroj da larĝeco aŭ dikeco.

La *Tirrenys'* kaj Grekoj okupis poste tiun ĉi urbon, variante la nomon *Cose* per *Tarrah-cose* aŭ *Tarrah-cos*, modifita poste de la *Romanoj* per *Tarraco*, de la Araboj kaj Mauroj per *Tarkuna*, kaj fine de la *Gots* (Gotoj) per *Tarragona*.

Muralla ciclope-romana (Ciklop romana muro). Oni deklaris ĝin nacia monumento pro ĝia graveco. Ĝi estas konstruita per grandaj ŝtonoj, kiuj suferis nenian laboron kaj estas unuigitaj per nenia mortero nek materialo. La ekskursiranto vizitanta la murojn devas komenci ĉe la *Portal del Roser'*, eniri en la *Falsa braga'* on kaj li rigardados samtempe la belan *Porta ciclópca* (ciklopa pordo), konstruita per grandaj ŝtonoj, alta je 4'40 metroj. Oni ne trovis ian divenigaĵon montrantan ĉu oni ĝin povis fermi. Estas kredinde ke ĝi restis ĉiam nefermita.

Falsa braga. Bela ekzemplero el la unuaj Romanaj konstruaĵoj de Tarragona; monumenta muro sur kies blokoj estas skulptita unu literon aŭ signon el la Ibera alfabeto. Ĝi havas du flankojn: unu ĉe la interno de la urbo (*Baixada del Roser*) kaj la alia ĉe la eksteraĵo (*Falsa braga*). Oni rimarku la vastan breĉon faritan de *ariet'* (frap-

CIKLOPA PORDO

maŝino). En la *Falsa braga* estas aliaj *Portes ciclópees* (ciklopaj pordoj), kaj estas rimarkinde ke ĉe la *Porta del carro* (Pordo de la ĉaro) sur granda ŝtono estas maldelicate skulptita virina kapo, je grandaj dimensioj, kun ronda vizaĝo, plata nazo, tipo ŝajne hinda; kaj sur alia estas tri kapoj kunigitaj en unu sola. Oni pretendas konvinkigi ke ĝi estas la unuaj ekprovoj de homa skulptarto.

Circ romà (Roma cirko). Ĝi estis tiel vasta, ke ĝi entenis la tutan amplekson de la urbo, kaj laŭ kalkuloj faritaj, ĝi estis longa de oriento al okcidento je 360 metroj; je 110, metroj de nordo al sudo; kaj ĝi havis 306×76 metroj da arenoj. Multego da subteraj arkaĵoj konserviĝas.

Pretori. Ĝi estis la restadejo de la pretoro kaj en ĝi loĝis Aŭgusto kaj Adriano. Nune oni ĝin nomas *Castell de Pilats* (Pilatuso Kastelo).

Foro. Ĝi komunikigis kun la *Circ* (Cirko) per granda perono lokita ĉe la sama loko, kiun oni nuntempe nomas *Pujada de la Misericordia*. Ĝi havis multajn enirpordojn; iun el ili oni povas vidi ĉe la *Plaça del Pallol*.

Capitoli (Kapitolo). Tra la *Via triumphalis* (carrer Major) oni iris al *Capitoli* tra perono (nuntempe *escales de la Catedral*). Sur ĝi altiĝis la templo *Jupiter Capitoli*, sur la pli alta loko kaj ĉe la sama loko, kie nuntempe altiĝas majeste la Katedralo.

(Daŭrigota.)

LITERATURA KONKURSO

NOVAJ temoj. — Artaĵo de la «Círculo de Tarragona» al plej bona verko taŭgonta kiel propagandilo de Esperanto kaj kiel broŝuro disdonota.

Artaĵo de la «Hotel Continental, de Tarragona» al temo *Bezono kunhelpi la turismon kaj Esperantismon*.

Artaĵo de la «Patronato del Obrero, de Tarragona» al temo *Neceseco kaj sociaj utiloj liveritaj de la katolikaj laboristaj Sindikatoj kaj influo de Esperanto por la monda disvastiĝo de tiaj Asocioj*.

Premio prezentita de la «Federació Nacional d'Estudiants» al jena temo: *Utileco de Esperanto por la Internaciaj interrilatoj de Studentoj*.

La gazeto *Catalunya Nova*, de Tarragona, donos premion al plej bona traduko de la parolado farita de Sro. Folch i Torres ĉe la fondo de la «Sindicat d'Iniciativa i Atracció de Forasters de Tarragona» kaj publikigita sur la nomita gazeto la 4^{an} Decembro 1910^a. Ĝin petu al la nomita gazeto.

La grupo «Tarragono Esperanta» donos 25 ptojn. kiel akcesiton al Natura Floro.

Sro. Direktoro de la «Institut de Tarragona» al pli bona tradukaĵo donos 25 ptojn. Libera temo. Estas devigata kunigi la originalan verkon al la tradukaĵo. (Ne estos juĝata la manuskripton ne plenumantan tian kondiĉon).

GRAVA AVIZO. — *La templimo de partopreno estas prokrastata ĝis la 31^a Majo.*

EKSTERLANDA MOVADO

BELGICA

Anvers : VII Congrès International d'Espéranto (20-27 Agost 1911). — A mida que s'acosta la nostra solemnitat anyal creix l'entusiasme per fer triumfar el moviment esperantista amb gran potencia.

Fins al 4 d'Abril anaven inscrits 590 congressistes, augmentant, a mida que s'escursa 'l temps, considerablement; per lo qual *La Sepo por la Sepa* recomana, a tots els que tinguin intenció d'assistir-hi, que s'inscriguin a la major brevetat, car els aglomeraments a última ora sempre són perjudicials per a la bona marxa de l'administració. A aital efecte ja s'ha publicat la nota següent per a abitacions i menjars.

Per *cambrà i tres apats diaris* durant cinc dies consecutius (preus maxims) :
1.ª classe, 70 francs; 2.ª classe, 50 francs; 3.ª classe, 37'50 francs; 4.ª classe, 30 francs; 5.ª classe, 25 francs.

Per *cambrà i desdèjuni* durant cinc dies consecutius, els preus són, pel mateix ordre, 50, 37'50, 25, 17,50 i 15 francs, amb el dret de ser a la mateixa tarifa si l'estada s'allarga més dels cinc dies.

Se poden enviar les quantitats al secretari-caixer (Minderbroedersrui, 76, Antwerpen). A l'arribada seran entregats an els interessats tots els documents necessaris per a fondes i demés en l'*akceptejo*, retornant-los també la quantitat que eventualment sobri.

An el Congrés hi assistirà 'l Dr. Zamenhof acompanyat de sa esposa.

L'Ajuntament d'Anvers, subvenciona 'l Congrés amb 3,000 francs.

El Govern deixa 'l gran saló de festes de l'Ateneu Reial junt amb totes les cambres de la planta baixa, on hi aurà l'*akceptejo*, l'exposició esperantista i les reunions de seccions.

Els actors del Teatre Reial Holandès, encarregats de la representació de *Kaatje*, tenen ja molt avançats els llurs treballs d'estudi.

També s'organitza una audició de cants i balls populars; festa que tindrà com a final, un gran ball, en el qual els assistents, a ser possible, auran de vestir els llurs respectius vestits regionals o uniformes.

Si 'l nombre de congressistes es crescut (tot fa creure que així serà), el famós Jardí Zoològic serà obert durant tota la setmana.

Els diumenges 20 i 27 d'Agost, tindran lloc actes religiosos, per als congressistes catòlics i protestants, amb sermons i cants en Esperanto.

Després del Congrés tindrà lloc un viatge a través de Belgica.

El llibre del Congrés serà enviat a tots els congressistes el 15 de Juliol.

FRANÇA

París. — S'acaba de fundar en aquesta ciutat la «Internacia Policasocio»; la qual publica un butlletí exclusivament per als seus associats, en el qual llegim que a Dresde hi ha 70 agents de policia esperantistes, a Augsburg 26, a Chemnitz 25, a Maing 10, i a Paris 27:

També 'ns diu que a Barcelona, Madrid i Girona se 'n troben alguns, si bé no precisa 'l nombre.

Dita associació té son lloc social a la Prefectura de Policia, i sa finalitat es, com ja 's pot suposar, valer-se de l'Esperanto per a les relacions que forçosament ha de sostenir la policia de diversos països.

A la reunió tinguda en el Senat, el dia 21 de l'últim Febrer, pel Grup Parlamentari de l'Arbitratge, que presideix el senador Mr. d'Estournelles de Constant, el nostre amic el senyor president del Comitè constant dels Congressos, general Sebert, pronuncià una notable informació fent remarcar la necessitat que té França d'establir oficialment l'Esperanto, car s'ha observat que en els països estrangers la llengua francesa ja no té la preponderancia que algun temps avia assolit, deixant pas a l'alemanya i a l'anglesa, traient-ne la conse-

qüència que, obrant d'acord amb els demés països per a l'establiment de l'Esperanto en qüestions d'arbitratge, se donaria una bella mostra que les nacions no han de tenir rivalitats per fer preponderar llur llengua respectiva, podent-ne usar, al costat de la pròpia, una altra d'internacional que per a re merma la bellesa que té cada llengua natural per sí mateixa, ni vol usurpar ni donar prerrogatives a cap ni a ningú, ans al contrari, a totes respecta i a totom lliga, que es la finalitat que té l'Arbitratge.

ALEMANYA

Dresde. — Amb motiu de l'Exposició Internacional d'Higiene, que té lloc en aquesta ciutat, al costat dels follets explicatius d'ella, que s'han imprès en diverses llengües, també 'y ha tingut cabuda l'Esperanto; fet que per sí sol demostra clarament que de dia en dia anem conquistant les altes esferes de la ciència.

Tots els esperantistes que vulguin adquirir dit follet poden enviar un *Cupó-resposta* al Sr. Dro. Schramm (Dresden, 20, Alemanya), i a volta de correu se 'ls enviarà.

GRECIA

Samos. — Donant compliment al reial decret que temps enrera publicà 'l ministre d'Instrucció pública, a totes les escoles del principat de Samos s'hi ha començat a ensenyar l'Esperanto, donant així un bell exemple, que ja voldriem nosaltres que fos imitat arreu.

RUSSIA

Moscou. — El dia 20 de Març tingué lloc en aquesta població una important reunió per fundar una escola-asil per a fills de treballadors que abiten llocs apartats del nucli de població, en la qual el Sr. J. Nazarov, fervent apostol esperantista, proposà que a la taula d'assignatures hi tingui cabuda la d'Esperanto; essent aprovada dita proposició per unanimitat.

Korno. — La secció de la Creu Roja d'aquesta població, comprenent la gran utilitat que pot reportar el coneixement de la nostra llengua a dintre de sa organització, ha establert un curs an el qual assisteixen tots els seus membres.

Un altre bon exemple que no auria de caure en terreny erm.

Sant Petersburg. — La creu de la nota anterior es la següent. En els cursos superiors per a dones de Lesgaft, un centenar de deixebles demanaren an el Consell de professors l'establiment d'un curs d'Esperanto; emperò 'ls senyors del Consell, amb tot i 'el llur aspecte d'intel·ligents i lliberals, denegaren la petició, alegant que, en el cas que 's donés permís, possiblement després demanarien un curs de *Magica blanca!* Textual.

Sense comentaris.

REPUBLICA MEXICANA

Mexic. — A l'Academia de Cecs d'aquesta ciutat s'hi acaba d'establir un curs d'Esperanto per a individus faltats de tant preciós sentit, a fi que puguin relacionar-se amb companys d'altres països.

ISLA DE CUBA

Havana. — A la llista de temes per desenrotllar en el primer Congrès Nacional de Pedagogia que prompte y tindrà lloc, s'hi veu el tema següent: *L'Esperanto desde 'l punt de vista pedagogic*.

No dubtem que els nostres amics cubans sabran fer triomfar la nostra ensenya de l'estrella verda a la perla de les antilles.

DIVERSOS CONGRESSOS

La Haya. — Del 14 al 18 d'Agost tindrà lloc el 2.ⁿ Congrès Catolic Esperantista.

Lyon. — Del 22 al 23 d'Abril s'ha celebrat el Congrès anyal de la «Societat Francesa per a la Propaganda d'Esperanto».

Limoges. — Del 4 al 5 de Juny tindrà lloc en aquesta població 'l Congrès de la «Federació Sudoccidental de França».

Portland-Oregon. — Durant el mes de Juliol se celebrarà 'l Congrès de l'«Associació Nord-americana d'Esperanto».

Charleroi. — Durant els dies 4 i 5 de Juny, la «Belga Ligo Esperantista» celebrarà son 3.^r Congrès, el qual sembla que serà molt concorregut, car els nostres amics belgues han de tractar-hi algun punt referent al VII Internacional per a la millor rebuda en totes les poblacions belgues per on pasin estrangers abans ó després del Congrès.

Juiz de Fóra. — En el prop-passat mes d'Abril tingué lloc en aquesta població brasilera 'l 4.^t Congrès de «Brazila Ligo Esperantista», regnant-hi un fort entusiasme.

Southport. — Del 2 al 6 del prop-vingent Juny, el «The British Esperanto Association» celebrarà son 4.^t Congrès anyal, essent patrocinat per l'Ajuntament de dita població.

Lübeck. — La «Germana Esperanto-Asoció» celebrarà son 6.º Congrès, durant del 4 al 7 de Juny, organitzant-se amb aital motiu grans festes en aquesta població per festejar els congressistes.

Durant els ultims mesos la mort ha sigut implacable per als nostres rengles, car ha segat en la flor de la vida amics i entusiastes esperantistes, els quals deixen un buit bastant difícil d'omplir.

Amb en Charles Méray,¹ professor a l'Universitat de Dijon, membre de l'Academia de Ciències de França i de l'«Esperantista Lingva Komitato» fins a fi de l'any passat, ha perdut l'esperantisme un ferm propagandista dintre 'l camp científic, car un dels adeptes fets per ell a la nostra llengua es l'Emile Boirac, avui rector de l'Universitat de Dijon i president de la «Lingva Komitato».

El 28 de Febrer morí a Niça, a l'edat de cinquanta-dos anys, l'Horace Huet, viç-president onorari del grup de Paris, membre de la «Lingva Komitato» i secretari redactor de *La Revuo*.

Home estudiós per temperament, i d'un profunde esperit analitzador, desseguida que entrà en el nostre moviment emprengué l'estudi de la gramatica i el dicionari de la nostra llengua, essent fruit d'aquest estudi la presentació a la «Lingva Komitato», durant el Congrès de Cambridge, d'un projecte de dicionari comparat; treball que, després d'acceptat per la Comissió, no s'ha publicat, no sabem per què.

En Johannes Foerster, director de l'important casa alemanya Seidel i Nauman, fabricants de màquines d'escriure, de cosir i bicicletes, conseller reial de Comerç i membre del Comitè de la «Saksa Esperanta Instituto», morí a Dresde a l'edat de cinquanta-dos anys.

Fou en vida un entusiasta de la nostra idea. Prova es d'això el fet de la publicació en Esperanto del cataleg de la casa comercial de la qual era director; cataleg que molts dels nostres amics ja coneixeran per aver sigut repartit profusament durant el V Congrès Internacional, a Barcelona.

Fou també un impulsador de la stenografia, i an ell se deu la fundació de la «Johannes Foerster-Stiftung», corporació encarregada de premiar anyalment els millors stenografistes infants sortits de les escoles de Dresde.

Una carta d'un missioner vingut de l'interior del Brasil, a la «Centra Oficejo», ens dóna la nova de la mort den Paul Berthelot, ocorreguda el 2 de Novembre de 1910 a Conceiçad de Araguaya, a l'edat de vint-i-vuit anys.

El seu nom sempre anirà unit a la nostra memoria, car no podrem oblidar que ell fou, en els primers temps de l'esperantisme català un bon amic nostre, que coneguerem amb motiu de la seva anada a Ceret (Catalunya francesa) a on el portà, a fi de respirar-hi l'aire pur dels Pirineus, la malaltia pulmonar que contragué a París.

El fou el primer que començà la propaganda per a l'idea de federar els catalans esperantistes d'ambdues vessants del Pireneu, avent fundat el periodic *Espero de Katalunjo*, del qual se publicaren pocs números.

Opinem que es un dever nostre el recordar-ho i aduc fer constar el seu nom, onorant-lo com se mereix.

En aquest temps escrigué, en colaboració amb el professor Lambert, de Dijon, *Komercaj Leteroj*, i un interesant estudi sobre fonetica amb el pseudonim de Marcelo Verema. Fou també el fundador del periòdic *Esperanto*, avui orgue de «U. E. A.», que ell començà a publicar en 1905, a Ceret, amb la colaboració del professor Lambert; fins que en 1906, dos mesos abans del Congrès de Ginebra, se traslladà an aquesta ciutat, i, no podent suportar el pes del treball que li reportava dit periodic, l'entregà an els Srs. de Saussure i H. Hodler, que tant admirablement el porten fins avui.

De Ginebra passà a Portugal, on traduí l'obra den Musset *Fantasio*, la qual prompte apareixerà a *La Revuo*; i s'embarcà després per al Brasil, fent

sempre d'apostol de la nostra idea i entregant-se, a la vegada, a les lluites polítiques.

En 1909, juntament amb altres amics seus, s'internà on la part selvatge del Brasil per fundar-hi una colònia socialista, trobant la mort en mig de la grandiositat de les terres verges aquest esperit inquiet que 's digué Berthelot.

També ha desaparegut d'aquesta vida en J. W. van der Wal, viç-rector de la parroquia de Santa Vilebrordo, de La Haya.

Apenes a l'edat de trenta-cinc anys, quan encara era al fort de la vida, treballant per a la causa de l'Esperanto i el Catolicisme, col·laborant en *Nederlanda Katoliko*, la mort el sorprenué, deixant en el més sentit condol els nostres amics olandesos, que difícilment ompliran aquest buit.

Tinguem un record per als que han anat a reposar en la pau, i que les llurs obres ens serveixin de guia i exemple.

ENLANDA MOVADO

TARRAGONA

II Kongreso de «K. E. F.» — Ni ĝojplene povas sciigi al nia legantaro ke ĉien vekas intereson nia proksima II^a Kongreso.

Ĉefe en Tarragona ĉiuj pretiĝas kaj kunhelpas; kaj fervore la Loka Komitato klopodas por ke la Kongreso estu inda je nia Federacio kaj je la urbo mem.

Ni organizis, veran propagandan agadon pri Esperanto. Dum semajno antaŭ la Kongreso estos farataj paroladoj pri Esperanto kaj ĝiaj rilatoj kun diversaj temoj. Tiuj ĉi paroladoj estos faritaj de kleraj samideanoj, kaj estos publikaj. La Tarragona' aj societoj malavare pruntedonas al ni siajn salonojn por ilin okazigi.

Estos malfermita Ekspozicio de esperantaj gazetoj la tagojn de la Kongreso, kaj ĝi restos malfermita dum la postkongresa semajno.

La urbaj gazetoj kiuj fervore akceptis novaĵojn pri Esperanto, ankaŭ akceptis artikolojn pri Esperanto por publikigi ilin dum la antaŭtagoj de la Kongreso. La verkadon de tiuj ĉi artikoloj sur sin prenis diligentaj kaj kompetentaj federacianoj.

Estos interese ke ĉiuj samideanoj partoprenontaj la Kongreson sin direktu al Tarragona per la vagonaro elironta el Barcelono je la 8^a horo 40 minutoj matene de la tago 24^a Junio, pro tio, ke ĉiuj kongresurbaj samideanoj, kaj ankaŭ tiuj kiuj estos alvenontaj la antaŭan tagon, iros la stacidomon por nin

akcepti kaj poste iri ĉiuj en manifestacio al Urbodomo, kie ĉiuj urbaj aŭtoritataj nin oficiale akceptos ĉe la vasta urbodoma salono.

La majesta vasta ŝtuparo kiun ni suriros por nin direkti al la salono estos bele ornamita, kiel en la solenaj festoj.

La urbeŝtaro krom deklari nian Kongreson festo de la urbo, anoncos ĝin per afiŝoj kaj programoj. Ĝi cedis sian riĉan salanon por la Kongresaj kunsidoj, kaj promesis helpi monon al la urba grupo por la Kongreso.

Sinjoro la milita Guvernisto cedas ankaŭ senpage la militan muzikistaron por ludi dum la Kongreso.

SABADELL

La «Komerca Ĉambro» de Sabadell, ricevis de «Postdama Esperanto-Centro», skribaĵon petante informojn pri nia internacia lingvo ĉe la ĉi tieaj firmoj. Ĝi plej akurate respondis sciigante, ke de post du jaroj ĝi akceptis kaj uzas ĝin.

Ankaŭ la firmo «Sindicat de Filadors de Llana» (Sindikato de Lano-Ŝpinistoj) uzas Esperanton.

— «Aplec Esperanta Grupo», malfermis kurson per bildoj, por virinoj.

CERVELLÓ

Sukcesplene estis la inaŭguracia festo organizita de la nova societo «La Verda Stelo», de Cervelló, okazinta la 2^a de Aprilo.

Pli ol kvindek gesamideanoj el Sabadell, Barcelona, Sta Perpetua, alvenis tiun pentrindan urbeton je la 10ª kaj duono, kie estis atendinte ilin la tuta tiea esperantistaro.

Post la kutimaj salutoj kaj bonvenoj oni vizitis la kristalfabrikejon «Mensa» kie ni estis afable akceptitaj kaj oni montris al ni la plej malfacilajn laborojn de tia industrio. Oni faris antaŭ ni botelojn, glasojn kaj eĉ la klasikan katalunan vintrinkilon (porró) krom aliajn kristalaĵojn. Sincere ni dankas la sinjorojn kies afableco permesis al ni koni la labormanieron de tia speciala industrio.

Poste okazis frata tagmanĝo ĉe kiu ĉeestis multaj geesperantistoj; kelkaj el ili paroladetiĝis por esprimi la deziron de sukceso kaj longa vivado al la ĵusnaskiĝinta societo.

Baldaŭ poste okazis grava literatura kaj muzika festo ĉe la granda teatro de «Ateneu Cervellonenca». Kiel oni povas supozi la tuta ĉeestantaro varme aplaudadis ĉiujn partojn de la programo.

Estus longa laboro priskribi ĉiujn verkaĵojn legitajn aŭ deklamitajn de plej lertaj geesperantistoj sed kiu meritas specialan atenton estas la teatra verketo pri esperanto *Un somni realisat*, verkita kaj teatre direktita de nia kara samideanino Fino. Remei Bosch, instruistino en tiu urbeto. Ankaŭ meritas specialan laŭdon la muzika laboro plane farita de Fino. Mario Urpina kaj ŝia lerta profesorino kies nomon mi bedaŭras ne rememori.

Fine oni kantis *La Esperon* kies himno estis tiel aplaudata, ke oni devis ĝin kanti ree por komplezi la tutan ĉeestantaron. Malgraŭ la pluva vetero ankoraŭ ni povis poste viziti la preĝejon kies konstruado estas araba kaj gotika kaj kiu promesas esti vera arta verko kiam ĝi estos elfinita.

Estas neeble priskribi la sukceson de tia gaja festo kaj la entuziasmon de ĝi naskita; ni nur bedaŭras ke tiaj festoj tute esperantigaj ne okazu tiel ofte kiel oni deziras.

Antaŭen do Cervellonaj gesamideanoj ĝis kiam ni povos nomi vian urbeton *vera esperantujo*. — *Ĉeestinto*.

OFICIALA PARTO

Ab el bon desig de donar facilat al nos tres federats, el «Comitè Local» del Congrès de Tarragona s'encarrega de procurar allotjament al *samideanoj* que vulguin assistir a dit Congrès.

An aquest fi, i d'acord amb la nota de preus que publikem en la tercera plana de coberta, poden demanar-se estatges al mentat Comitè mitjantçant l'enviu de l'import dels referits estatges. Es, aquest requisit, indispensable si es vol trobar segur allotjament. El «Comitè Local» no respon de procurar-ne als qui no 'u facin així.

Per la nostra part hem d'advertir que 'ls nos tres companys faran bé de no esperar la llur anada a la ciutat del Congrès per encarregar els llurs allotjaments; perquè, donada l'aglomeració de gent que concorrerà a Tarragona amb motiu del Congrès i Festes que la ciutat celebrará durant els dies posteriors, es possible, quasi segur, el no trobar-ne per a totem. El «Comitè Local» i nosal tres declinem tota responsabilitat vers els que no 'u agin sollicitat com acabem d'indicar.

En el número prop-vinent donarem detalls complets referents a viatges i oraris de trens per a Tarragona, amb nota de preus; puix fins avui no ha sigut possible decidir les rebaixes a que 'ls congressistes tindran dret.

Marista Komisiono. — Per donar compliment an aquesta empresa han sigut nomenats els Srs. J. Pellicer, caixer, i J. Astell, secretari.

La Revuo, en son ultim número, parla d'aquesta comisió organizada per «K. E.»

BIBLIOGRAFIO

Ni nur raportos pri verkoj duope senditaj al la Redakcio.

Du Rakontoj, de A. Ĉeĥov. Tradukis, B. Kotzin. — Rusa Biblioteko, Moskvo Librejo Esperanto, 26 Tverskaja, Moskvo (Rusujo). — Prezo: 0'10 sm.

Propraj nomoj en Esperanto, verkita de Prof. P. Christaller. — Esperanto Propaganda Instituto, Leipzig, 10 Sp.

Fundamentaj Principoj de la Vortaro Esperanta. (Antaŭparolo al plena vortaro Esperanto-Esperanta). — E. Boirac-Hachette et Cie Paris. — Prezo: 0'50 fr.